

ORİJİNAL BİR DURÛB-I EMSÂL-İ OSMÂNÎ ÖRNEĞİ MEÂLÎ'NİN ATASÖZLERİ KASİDESİ

*Metin HAKVERDİOĞLU**

ÖZET

Türk Edebiyatı nasihat kültürünü nesirde ve nazımda ön plana çıkarmıştır. Bu mahsullerin biri de Durûb-ı Emsâl-i Osmânîyelerdir. Kaynaklarda adı geçmeyen Meâlî adlı şâirin kasidesi, bu edebî verimlerin ilginç bir örneğidir ve genç eğitimciler için örnek teşkil etmesi bakımından farklı bir kasidedir. Bu manzume, FŞM şeklinde kısalttığımız Fâiz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuasında yer almakta ve edebiyat âlimi ile ilk kez tanışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Durûb-ı Emsâl-i Osmânî, Atasözü, Nasihat Kültürü, Mecmualar.

A ORIGINAL OTTOMAN PROVERB SAMPLE MEÂLÎ'S PROVERB'S KASIDE

ABSTRACT

Turkish Literature has made advice culture very important in essays and poems. One of the products is also Durub-ı Emsâl-i Osmânî (Ottoman's Proverbs). The kaside of a poet; named Meâlî whose name isn't mentioned in the sources is an interesting example for these literary products. This poem is a different kaside from the point of view of forming an example for young educators. This poem takes place in Fâiz Efendi and Şâkir Bey meganere which we shorten it as FŞM, and it first meets the literature scholar. It is the first time it has met the literate world.

Key Words: Ottoman's Proverbs, Proverb, Advice Culture, Mecmua's.

* Dr., Amasya Macit Zeren Fen Lisesi, hakverdioglu@mynet.com.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

1. GİRİŞ

Genç neslin eğitiminde önemli bir yer işgal eden nasihat kültürü, günümüzde unutulmaya yüz tutmuştur. Oysa Osmanlı döneminde bu kültür çok yaygındı. Nasihatın en kesif hali olan “atasözleri” bu devirde düz yazıdan çok şiirlerde göze çarpmaktadır. Hatta bu amaçla yazılan şiirlere “Durûb-ı Emsâl-i Osmânî”, atasözünü kullanarak şiir yazma sanatına ise “irsâl-i mesel, irâd-ı mesel” (Kocakaplan, 1992: 61) adı verilmekteydi. Bu şiirler bazen bir kitap oluşturmakta bazen de çeşitli mecmualarda tek tek şiirler halinde yer almaktaydı.

Bu kültürün göz ardı edildiği son yüz yılımızda, meşhur birkaç atasözü kitabı üzerine olanlar hariç, neredeyse ciddi bir araştırma yapılmamıştır. “Bu dalda ilk basılan eser, Edirneli Şâir Hıfzî’nin Manzûme-i Durûb-ı Emsâl (1272-1848, taşbaskı); ikinci basılı eser, Vecid Efendi’nin Durûb-ı Emsâl (1275-1858i taşbaskı); üçüncü kitap, Şinâsî’nin Durûb-ı Emsâl-i Osmânî (Şinâsî: 2003); dördüncü eser Viyana Şarkiyat Akademisinin bastığı Durûb-ı Emsâl-i Osmânîye’dir. Son olarak Ahmet Vefik Paşa’nın da bir Müntehebât-ı Durûb-ı Emsâl’i vardır (1268-1852). TDEA (1993)

Özellikle kitap halinde olmayan ve mecmua köşelerinde kalmış pek çok atasözü içerikli şiir, yeni neslin önüne konulamamıştır. Bu eksiklik, bu şiirlerin bilimsel dergilerde, tek tek de olsa, yayınlanma imkânı bulmasıyla giderilecektir. İlim dünyasının ve gençliğin yararlanabileceği hale getirilebilen bu şiirler, geçmişle gelecek arasında bir köprü olacak ve divan edebiyatı öğretiminde iki yönlü fayda sağlayacaktır. Bunlar sade dilli şiir örneği olması hasebiyle ilgi uyandırma; nasihat vermesi bakımından dün ile bugün arasında ahlakî bağlar kurmadır.

Bu sebeple, aşağıya aldığımız Meâlî’nin atasözü kasidesi mecmua köşelerinde unutulmuş örneklerden birisidir.

“Me’âlî nâm şâ’irüñ durûb-ı emsâli hâviye nazm itdüğü kaşîde-i hoş-âyende” başlıklı bu kasîde, Fâiz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuası varak 573b/575a’da kayıtlıdır (Hakverdioğlu, 2007: 781).

Fâiz Efendi ve Şâkir Bey tarafından III. Ahmed ve Dâmat İbrâhîm Paşa için hazırlanan bu mecmua, Lâle Devri’nin ve 18. asrın orijinal şiir örnekleri ile doludur ve pek çok unutulmuş şiiri ve şâiri içinde barındırması bakımından ilginçtir. 636 varak olan eserin başında “Cennet-mekân Firdevs-âşiyân Sultân Ahmed ‘aleyhi’r-rahmet ve’l-gufrân hâzretlerine vezîr-i a’zamı merhûm İbrâhîm Paşa hâzretlerine ‘aşırlarında olan şu’ârânın ‘arz itdikleri kaşâid ü tevârîhleri emirleriyle Fâ’iz Efendi vü Şâkir Beg Efendiye cem’ ü

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

tahrîr itdürdikleri mecmu‘a-i nefîsdir.” ifadesi göze çarpmaktadır (Hakverdioğlu, 2007: 40).

Eserin tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi Kitaplığı, 763 numarada kayıtlıdır (Sevgi ve Özcan,1996: 156).

Meâlî, Lâle Devri’nde yaşamış ve muhtemelen şâirliğe özenen, iyi eğitilmiş birisidir. Mecmuada sadece aşağıdaki şiiri mevcuttur. Bu isim veya mahlas ile kaydedilmiş bir şâir bu yüzyılda tezkirelerde mevcut değildir. Meâlî adında 16 ve 17 yüzyılda birer şâir bulunduğu halde 18. yüzyılda yaşamış bir şâirden hiçbir kaynakta bahsedilmemiştir. Tuhfe-i Nâilî (2001: 898)’de 1525’te ölen Yarhisar Kadısı’nın oğlu Köse Meâlî Çelebi’den ve 1674’te vefat eden, Diyarbakırlı Mehmet Çelebi adlı Meâlî’den bahsedilmektedir. Bu bakımdan elimizdeki şiir, 18. asırda, Lâle Devrinde yazıldığı için edebiyat âlemi ile ilk kez tanışmaktadır, denebilir.

2. KASİDENİN AÇIKLAMASI

Kasîde Nevşehirli Damat İbrâhim Paşa’yı kısaca överek başlıyor:

Hzret-i âşaf-ı hem-nâm-ı Halîlü’r-Raḥmân
Ya’ni dâmâd-ı şeh-i ‘âlem-i şâhib-efser

Hele ben bildigüm oldur ki ne geldi ne gelür
Öyle bir âşaf-ı zî-şân-ı tevâbi’-perver

(FŞM.V 574/5-6)

Birkaç beyit sonra du‘âda bulunan Me’âlî, bu bölümü de oldukça kısa tutmuştur:

Müsned-ârâ-yı vezâret olasın devlet ile
İtmeye ṭab‘uña ber-vech ile îrâş-ı keder

Bir birin eyleye ta’kîb nüvîd-i nuşret
Dâ’imâ düşmen-i bed-ḥ’âhuñ ola zîr ü zeber

(FŞM.V 574/15-16)

17 beyitten sonra 42. beyte kadar şâir, atasözlerinden örnekler verir ve bu sözleri âdeta beyit beyit açıklar:

‘Andelîb ile nihâl-i güli vaşf itme yeter
Daldan dala ḳonar ekmedigün yerde biter

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

(Bülbül ile gülfidanını vasfedip durma, yeter; O bülbül ki daldan dala konar, **ekmediği yerden biçer.**)

Sitem ü cevriñi meh-pâreleriñ hoş görelüm
Ne iner şavb-ı semâdan ki kabûl itmeye yer

(Ay yüzlü güzellerin sitem ve cevriñini hoş görelim; çünkü **gökten ne iner de yer kabul etmez.**)

Bu çekişlerle cefâsın o kemân ebrûnuñ
Göresin şahñ-ı maḥabbetde gönül taş diker

(O, keman kaşlının bu cefasını çekişlerle görüyorsun; muhabbet meydanında **gönül taş diker.**)

Rîziş-i giryeden olmaz müteraḥḥim her dil
Hâk-i nâ-münbiti ıslâḥ idemez reşḥ-i maḥar

(Göz yaşının akışından her gönül merhamete gelmez. Mümbit olmayan, **verimsiz toprağı yağmur sızıntısı ıslah edemez.**)

Didiler yerde yatan yüzlere başmaz kimse
Rif'ati zımn-ı tevâzu'da bulur nev'-i beşer

(Dediler ki yerde yatan yüzlere kimse basmaz; çünkü **yüceliği tevazuda, alçak gönüllüğün özünde bulur** insanlık.)

Buradan añla tevâzu'da olan ḥâlâtı
Şular alçaqlara hep aḫmadadır şâm u seḥer

(Tevazunun değerini şuradan anla ki, gece gündüz **sular hep alçaklara akmaktadır.**)

Hep tazârru'la olur vâşıl olan maḥluba
Meme virmez uşğa ağlamayınca mâder

(Hep tevazu ile maksada ulaşılır. **Ağlamayınca çocuğa meme verilmez** annesi tarafından.)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

Ne kadar şey-i haķîr olsa hedâyâ hoşdur
Sirkenüñ müfti ‘aselden de gelür şîrîn-ter

(Ne kadar hakir bir şey olsa da hediye hoştur;
çünkü **bedava sirke baldan şirin gelir.**)

Haberüñ var mı el-insânül-‘indel-ihsân
Var bu ma‘nâya daħi nice aħâdiş ü eser

(Haberin var mı “**el-insan ‘abîdi’l-ihsân**”
denilmiştir. Bu manada pek çok hadis-söz- ve eser
vardır.)

Hırş-ı râzı olan az ile kanâ‘at mı ider
Bu yemez dime şaķın var ise aĝzı o da yer

(Gizli hırsları olan az ile kanaat mi eder. Bu
yemez, çalmaz deme sakın **var ise aĝzı o da yer.**)

Şabr u tedbîr ü te’ennî ‘uķalâ ‘âdetidir
‘Acele itmek ile menzil alınmaz dirler

(Sabır, tedbir ve ihtiyat akıllıların âdetidir. **Acele
etmekle menzile ulaşılmaz** derler.)

Gül-i bâĝ-ı emel-i zûd-resân-ı ümmîd
Çok da ĥandân olamaz tîz biten tîz yiter

(Ümidinin gül bahçesindeki emeline çabuk erişen
çok da mutlu olamaz; çünkü **tez biten, tez yiter.**)

Dûr düşmez bu meseldür şecerinden mîve
Her-fürû‘ hükm-i ŧab‘iyyetle belî aşla çeker

(Bu atasözüdür: **Meyve ağacından uzaĝa
düşmez.** Yaratılışın hükmünün neticesi olarak **herkes
açıkça aslına çeker.**)

Nîk ü bed itdüğün elbette bulur âħîr-i kâr
Lâ-cerem her kişi ne ekse yine anı biçer

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

(İyilik veya kötülük, elbette kişi ettiğini er geç bulur. Şüphesiz herkes **ne ekti ise yine onu biçer.**)

Olamaz kimse cezâ-yı ‘amelinden sâlim
Her kişi kazdığı çâha yine kendüsi düşer

(Hiç kimse amelinin cezasından kaçamaz. **Her kişi kazdığı kuyuya yine kendisi düşer.**)

Mevkî‘inde garazın itmeyüp icrâ nice kes
Güci yetmez eşegi döğmege pâlânı döger

(Zamanında ve yerinde ses çıkaramayan nice insan, **eşegi dövmeye gücü yetmeyince palanını döven** kişiye benzer)

Görelim biz hele melzûmı levâzım hâzır
Eşek olmağda şaded yoğsa bulunmaz mı semer

(Levazım hazır hele biz lüzum hissedileni görelim. **Eşek olmayı kabul edene bulunmaz mı semer.**)

Geçme ardına huyın bilmedigün hayvânun
Atalar pendin unutma şaşın ey cân-ı peder

(**Huyun bilmediğin hayvanın arkasına geçme.** Ey kardeş sakın ataların bu konudaki sözünü unutma!)

Üstüne gelmeyenün üstüne sen de varma
El-ğazer kıyruğuna başma uyurken ejder

(Üstüne gelmeyenin üstüne sen de varma. Aman **uyuyan ejderhanın kıyruğuna basma.**)

Kesmedigün eli öp başuña ço çâre nedir
Çünkü murdâre müdarâ iledir sedd-i zarar

(**Kesemediğin eli öp** başına koy, başka çare var mı? **Çünkü murdara müdarâ ile (dost gibi görünme ile) zarardan kurtulabilirsin.**)

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

Ne kesilür ne sükûnet bulur emvâc-ı hâsed
Şu uyur düşmen-i bed-ıâh uyumaz şerre yiler

(Haset dalgaları ne kesilir ne de diner. **Su uyur kötü huylu düşman uyumaz**, şerle uğraşır.)

Huşmuñ ardınca koğup gitme idersen teşcî‘
Kim bilür cânı acırsa eşegüñ atı geçer

(Eğer cesaretliysen hasmının arkasından kovup gitme; çünkü **canı yanarsa eşek atı geçer.**)

Çays v el-leyletül-hablî diyerek çekmedi gam
Sen daği ‘ârif iseñ al delüden uşlu haber

(Kays-Mecnun, “el-leyleti habli”-“geceler gebedir” diyerek gam çekmedi. Sen de arif isen akıllı **haberi deliden al.**)

Er ölür nâmı kalur at ölür meydânı
Eyüler iylik ile yâd olunur tâ maşşer

(**Er ölür namı kalır, at ölür meydanı.** İyiler maşşere kadar iyilikle anılır.)

Kâr-ı taqdîre müfîd olmaya tedbîr-i hekîm
Ölecek hasteye şerbet de virür za‘f-ı diger

(**Hekim tedbiri, takdirin işine fayda etmez.** Ölecek hastaya şerbet de zarar verir.)

Yol eri yolda gerek gayrısı çursun ‘âşık
Evvelâ kendüñe peydâ ide gör zâd-ı sefer

(**Yolcu yolunda gerektir**, gayrısı âşık dursun. Evvelâ insan kendine sefer azığı hazırlamalıdır.)

Şâir, 44. beyitte kendini kısaca övüp sözü bitiriyor:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

Pend-i pîrânı idüp tarz-ı meselde îrâd
İtdüñ ey kilik-i Me'âlî yine bir tâze eşer
(FŞM.^v 575/44)

3. SONUÇ

Me'âlî'nin bu manzumesi; sade dili, samimi üslûbu ile "Mahallileşme Cereyanı" açısından da önemlidir. Eser, Fâiz Efendi ve Şâkir Bey Mecmuasındaki orijinal şiirlerden sadece bir tanesidir; mecmuada bu ve benzeri pek çok şiir edebiyat âlemi ile tanışmayı beklemektedir.

4. ORJİNAL METİN

ME'ÂLÎ-NÂM ŞÂ'İRÜŦ DURÛB-I EMSÂLÎ HÂVİYE NAZM
İTDÛĞI QAŞİDE-İ HOŞ-ÂYENDEDİR

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Gele ey kilik-i Sinimmâr-ı belâgat-me'ser
Eyle bir vâdi-i nâ-reftede bir-pâk eşer
- 2 Ne eşer tarz-ı dil-ârâ ki anuñ her beyti
Ola gencîne-i emşâl-i mezâyâ-yı siyer
- 3 Oldı gerçi kudemâ zaħme-güşâ-yı ma'nâ
Lîk bu gence daħi bulmadı bir kimse zafer
- 4 Yüz sürüp 'arz idelim pîşgeh-i düstûra
Belki maq̄bûl ola bu tuħfetü'l-emşâl-i 'iber
- 5 Öyle düstûr ki ħâk-i der-i vâlâsın anuñ
Şaķınur dîde-i bed-ħ'âhdan erbâb-ı nazar
- 6 Ĥazret-i âşaf-ı hem-nâm-ı Ĥalîlü'r-Raħmân
Ya'ni dâmâd-ı şeh-i 'âlem-i şâħib-efser
- 7 Hele ben bildigüm oldur ki ne geldi ne gelür
Öyle bir âşaf-ı zî-şân-ı tevâbi'-perver
- 8 Mükrim ü mültefit olsa n'ola ehl-i 'irfân
Yine qâdrin bilür ehl-i hünereñ ehl-i hünere

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

- 9 İtmeyüp kimseyi nâ-ḥaḳ yere aṣlâ dil-gîr
Luṭf ile eyledi dünyâyı ‘abîd ü çâker
- 10 Hiç dirîĝ eyleye mi sâyesin ednâlardan
Ḥâke hemvâre düşer pertev-i mihr-i ḥâver
- 11 Bâĝ-ı cûduñ şemerâtı hele olsun zâhir
Görelüm biz de bizim ṭâli‘ümüzden ne biter
- 12 Âşafâ bendesiyem ḥâşılı bu dergâhuñ
‘Ömrüm itdi ḥidamât ile seferlerde gûzer
- 13 Ḥamdüli’llâh zamânuñda olup âsûde
Fuḳarâ vü zu‘efâ hoş yiyüp hoş geçer
- 14 Ola mâdâm ki her sâl feraḥ-efzâda
Mâh-ı mevlûdına ḥâtîme-i şehri-i şafer
- 15 Müsned-ârâ-yı vezâret olasin devlet ile
İtmeye ṭab‘uña bir vech ile îrâs-ı keder
- 16 Bir birin eyleye ta‘ḳîb nüvîd-i nuşret
Dâ’imâ düşmen-i bed-ḥ‘âhuñ ola zîr ü zeber
- 17 ‘Andelîb ile nihâl-i güli vaşf itme yeter
Daldan dala ḳonar ekmedigüñ yerde biter
- 18 Sitem ü cevriñi meh-pârelerüñ hoş görelüm
Ne iner şavb-ı semâdan ki ḳabûl itmeye yer
- 19 Bu çekişlerle cefâsın o kemân ebrûnuñ
Göresin şaḥn-ı maḥabbetde gönül taş diker
- 20 Rîziş-i giryeden olmaz müteraḥḥim her dil
Ḥâk-i nâ-münbiti işlâḥ idemez reşḥ-i maṭar
- 21 Didiler yerde yatan yüzlere başmaz kimse
Rif‘ati zımn-ı tevâzu‘da bulur nev‘-i beşer
- 22 Buradan añla tevâzu‘da olan ḥâlâtı
Şular alçaḳlara hep aḳmadadır şâm u seşer
- 23 Hep tazârru‘la olur vâşıl olan maṭluba
Meme virmez uşâĝa aĝlamayınca mâder

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

- 24 Ne kadar şey-i haķîr olsa hedâyâ hoşdur
Sirkenüñ müfti ‘aselden de gelür şîrîn-ter
- 25 Haberüñ var mı el-insânül-‘indel-ihsân
Var bu ma‘nâya daħi nice aħâdiş ü eşer
- 26 Hırş-ı râzı olan az ile kanâ‘at mı ider
Bu yimez dime şaķın var ise aĝzı o da yer
- 27 Şabr u tedbîr ü te‘ennî ‘uķalâ ‘âdetidir
‘Acele itmek ile menzil alınmaz dirler
- 28 Gül-i bâĝ-ı emel-i zûd-resân-ı ümmîd
Çok da ĥandân olamaz tîz biten tîz yiter
- 29 Dûr düşmez bu meşeldir şecerinden mîve
Her fürû‘ hükm-i ŧab‘iyyetle belî aşla çeker
- 30 Nîk ü bed itdüğün elbette bulur âĥir-i kâr
Lâ-cerem her kişi ne ekse yine anı biçer
- 31 Olamaz kimse cezâ-yı ‘amelinden sâlim
Her kişi kazduĝı çâha yine kendüsi düşer
- 32 Mevķi‘inde ĝarazın itmeyüp icrâ nice kes
Güci yetmez eşegi döĝmege pâlânı döĝer
- 33 Görelim biz hele melzûmı levâzım ĥâzır
Eşek olmaķda şaded yoħsa bulunmaz mı semer
- 34 Geçme ardına ĥuyın bilmedigüñ ĥayvânuñ
Atalar pendin unutma şaķın ey cân-ı peder
- 35 Üstüñe gelmeyenüñ üstüñe sen de varma
El-ĥazer kıyruĝına başma uyurken ejder
- 36 Kesmedigüñ eli öp başuña ķo çâre nedür
Çünki murdâre müdârâ iledir sedd-i zarar
- 37 Ne kesilür ne sükûnet bulur emvâc-ı ĥased
Şu uyur düşmen-i bed-ĥâh uyumaz şerre yiler
- 38 Ĥaşmuñ ardınca ķoĝup gitme idersin teşcî‘
Kim bilür cânı acırsa eşegüñ atı geçer

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*

- 39 Kays el-leyletül-hablî diyerek çekmedi gam
Sen daği 'ârif iseñ al delüden uşlu haber
- 40 Er ölür nâmı kalur at ölür meydânı
Eyüler iylik ile yâd olunur tâ maşşer
- 41 Kâr-ı taqdîre müfîd olmaya tedbîr-i hekîm
Ölecek hasteye şerbet de virür za'f-ı diger
- 42 Yol eri yolda gerek gayrısı tursun 'âşık
Evvelâ kendüñe peydâ ide gör zâd-ı sefer
- 43 Kudemâ gitdi ise yok mı daği bâkîler
Hamdüli'llâh tehî kalmadı meydân-ı hüner
- 44 Pend-i pîrânı idüp tarz-ı meselde îrâd
İtdüñ ey kilik-i Me'âlî yine bir tâze eser

KAYNAKÇA

- Faiz Efendi ve Şakir Bey (FŞM) Faiz Efendi ve Şakir Bey Mecmuası,
Halet Efendi Kitaplığı, no 763, İstanbul.
- GIBB, W. (1999), Osmanlı Şiir Tarihi, Ankara: Akçağ.
- HAKVERDİOĞLU, Metin. (2007), Edebiyatımızda Lâle Devri ve
Nevşehirli Damat İbrâhîm Paşa'ya Sunulan Kasideler
İnceleme-Metin, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- KOCAKAPLAN, İsa. (1992), Açıklamalı Edebî Sanatlar, İstanbul,
MEB Yayınları.
- SEVGİ, Ahmet, ÖZCAN, Mustafa (1996), Ali Canip Yöntem'in Türk
Edebiyatı Üzerine Makaleleri, İstanbul, Sözler Yayınları.
- ŞİNASİ (2003), Durûb-ı Emsâl-i Osmânî, İstanbul, MEB Yayınları.
(Hazırlayan: Prof.Dr. Süreyya Beyzadeoğlu).
- TUMAN, Mehmet Nail (2001), Tuhfe-i Naili - Dîvan Şâirlerinin
Muhtasar Biyografileri, (Hazırlayanlar: Cemal Kurnaz,
Mustafa Tatçı), Ankara, Bizim Büro Yayınları.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi-Devirler, İsimler, Eserler,
Terimler TDEA (1993), C. 2, İstanbul, Dergâh Yayınları.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/5 Summer 2009*